

‘Ο Ἀκαδημαϊκὸς κ. **Γεώργιος Μυλωνᾶς** κατὰ τὴν παρουσίαση τοῦ κατωτέρω Βιβλίου, εἶπε τὰ ἑξῆς:

‘Ο καθηγητῆς τῆς Κοινωνιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ κοινωνιολόγος Γ. Β. Καββαδίας, παρουσίασε τὸ 1984 σ’ ἓνα ἐξαιρετικὰ καλαίσθητο τόμο τὰ πρῶτα του συμπεράσματα γιὰ τὴν παλαιολιθικὴ ἐποχὴ ἀπὸ τὴν ἔρευνά του στὴν Κεφαλονιά.

Πρόκειται στὴν οὐσία γιὰ μιὰν ἰδικὴ του ἀνακάλυψη, γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ τῶν ἰχνῶν ποὺ ἄφ.σε ὁ παλαιολιθικὸς ἄνθρωπος στὴν Κεφαλονιά, ἐδῶ καὶ 100.000 περίπου χρόνια.

Τὸ βιβλίον περιλαμβάνει 50 φωτογραφίες ἀσπρόμαυρες καὶ 10 ἐγχρωμες, πίνακες, χάρτες, καθὼς καὶ ἓνα συνθετικὸ πῖνακα στὸ τέλος ἐκτὸς κειμένου μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ (γεωλογικὰ, κλιματολογικὰ, ἀνθρωπολογικὰ, τεχνολογικὰ, κ.λπ.) τῶν πολιτισμῶν τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς. Ἐπίσης περιλαμβάνει γραμμικὰ σχέδια παλαιοντολογικὰ, ἀνθρωπολογικὰ καὶ ἀπὸ λιθοτεχνίες. Ὅλα χρησιμώτατα διὰ τὴν μελέτην τῆς μεμακρυσμένης ζωῆς τῆς ἀνθρωπίνης περιόδου.

Στὸ βόρειο ἄκρο τῆς Κεφαλονιάς, στὸν κόλπο τοῦ Φισκάρδου καὶ συγκεκριμένα στὴ γλῶσσα τῆς γῆς ποὺ ὀρίζει τὴ βόρεια ὄχθη του, ἐκεῖνη μὲ τὸ φάρο, διαπιστώθηκε ἡ παρουσία παλαιολιθικῶν ἐργαλείων κατάσπαρτων σ’ ὅλη τὴν ἐπιφάνεια τῆς μικρῆς αὐτῆς χερσονήσου.

‘Ο μεγάλος ἀριθμὸς τους θυμίζει, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν φυσικὰ, τὸ Ἀχελεανὸ στρώμα, τὸ στρώμα δηλαδὴ τοῦ Saint-Acheul τῆς Γαλλίας, καὶ μαρτυρεῖ μιὰ μακροχρόνια κατοχὴ τοῦ χώρου αὐτοῦ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο.

(Κατὰ πληροφορίες, στὰ κοντινὰ βουνά, ὑπάρχουν σπήλαια ποὺ μένουν πρὸς τὸ παρὸν ἀνεξερευνήτα).

Τὰ ἐπιφανειακὰ αὐτὰ εὐρήματα μελετώμενα μορφολογικὰ καὶ κατατασσόμενα τυπολογικὰ, ὀδηγοῦν στὸ συμπέρασμα ὅτι πρόκειται γιὰ λίθινα ἐργαλεῖα ἀπὸ πυριτόλιθο, χονδροειδοῦς κατασκευῆς (Rustique) τὰ ὁποῖα ἀνήκουν κυρίως στὴ μέση παλαιολιθικὴ ἐποχὴ, στὴ Μουστεριανὴ περίοδο. Ὑπάρχουν ἐπίσης ἐργαλεῖα τὰ ὁποῖα, ἀπὸ τὴν τεχνολογικὴ κατασκευὴ τους καὶ στὴ μορφολογία τους, ἐπιτρέπουν τὸν χαρακτηρισμὸ ὅτι ἄλλα μὲν ἀνήκουν σὲ προγενέστερα στρώματα (Ἀχελεανὰ-Κλακτόνια) καὶ ἄλλα σὲ μεταγενέστερα (Ὠρινιασιανὰ) καὶ ἴσως καὶ σὲ ἀκόμα νεώτερα. Ἐπειδὴ ὅμως στὴν προϊστορία ἡ μετάβαση ἀπὸ μιὰ ἐποχὴ στὴν ἄλλη γίνεται σταδιακὰ μὲ ἐπιβιώσεις τῆς παλαιότερης ἐποχῆς στὴ νεώτερη, δὲν εἶναι δυνατὸν αὐτὴ τὴ στιγμή ν’ ἀποφανθεῖ κανεὶς ἂν τὰ εὐρήματα ἀνήκουν σὲ τρεῖς περιόδους (ἀχελεανή, μουστεριανή, ὠρινιασιανή) ἢ σὲ μιὰ, τὴν μουστεριανὴ δηλαδὴ στὴν ὁποῖα

ἐπιβιώνουν τεχνικές πού προαναγγέλλουν τὴν ἀνώτερη παλαιολιθική ἐποχή. Τὸ πρόβλημα θὰ λυθεῖ μόνο ὅταν προχωρήσει ἡ μελέτη σὲ στρωματογραφικὴ ἔρευνα.

Ἔτσι τὰ εὐρήματα χρονολογήθηκαν μ' αὐτὲς τὶς ἐκτιμήσεις ὅτι ἀνήκουν σὲ διάστημα ἀπὸ 80 - 50.000 χρόνια π.Χ. μετὰ τὴν ῥητὴ ἐπιφύλαξη μιᾶς ἄλλης χρονολόγησής ἂν ἡ στρωματογραφία τὸ ἀπαιτήσῃ.

Ὅπως καὶ νᾶναι, τὰ ἐργαλεῖα πού βρέθηκαν ἀνήκουν στὶς ἐξῆς κατηγορίες, μετὰ γνώμονα τὴν ἰσχύουσα τυπολογία γιὰ τὰ παλαιολιθικὰ εὐρήματα στὸν Εὐρωπαϊκὸ καὶ τὸν Μεσογειακὸ χῶρο:

Δίπλευρα, μοχλοί, πελέκει, χειροπελέκει, αἰχμές, μαχαίρια μετὰ ῥάχη, σφῆνες, ξέστρα, γλυφίδες, τρυπητήρια, κ.λπ.

Ἡ τυπολογικὴ ὁμῶς κατάταξις τῶν εὐρημάτων δὲν ἀρκεῖ, αὐτὴ καὶ μόνη γιὰ τὴν χρονολόγησίν τους. Πολλὲς φορὲς ἀρχαιότερες μορφὲς ἐργαλείων βρίσκονται σὲ νεώτερα στρώματα ἀφοῦ δὲν ὑπάρχουν ἀκόμη δεδομένα ἀπὸ στρωματογραφικὴ ἀνασκαφή, γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν συμπερασμάτων ἀπὸ τὴν τυπολογικὴ μελέτη τους, ἔγινε καὶ μιὰ προσπάθεια σύγκρισής τους μετὰ ἐργαλεῖα τῶν ὁποίων ἡ χρονολόγησις εἶναι βεβαιωμένη ἀπὸ ἐργαστηριακὰς ἐξετάσεις ξένων Πανεπιστημίων. Συγκεκριμένα τὰ εὐρήματα τῆς Κεφαλονιάς ὑποβλήθηκαν σὲ σύγκριση μετὰ ἐκεῖνα τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς, στὴν Ἡπειρο καὶ στὴ Δυτικὴ Πελοπόννησο (Ἡλεία), τῶν Coles, Higgs καὶ Δάκαρη καὶ τῶν Leroi-Gourhan καὶ τῶν συνεργατῶν του ἀντίστοιχα.

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ διαφαίνεται ὅτι ἡ Κεφαλονιά κατοικήθηκε γιὰ μεγάλο διάστημα ἀπὸ τὸν παλαιολιθικὸ ἄνθρωπο, τὸν ἄνθρωπο κυρίως τοῦ Neanderthal. Κι' ὅτι ὁ «πολιτισμὸς» τοῦ Φισκάρδου, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα εὐρήματα ἀπὸ τὰ ἄλλα σημεῖα τῆς Κεφαλονιάς, ἀνήκουν σ' ἓνα εὐρύτερο φάσμα μιᾶς λιθοτεχνίας πού ἐκτείνεται ἀπὸ τὴ Νότια Ἰταλία ἕως τὸ Αἰγαῖο.

Ἡ συνέχεια τῆς ἔρευνας θὰ φέρει ἀσφαλῶς στὴν ἐπιφάνεια περισσότερα στοιχεῖα ἴσως δέ, ὡς ἐλπίζεται καὶ σκελετικὰ εὐρήματα ἀνθρώπου.

Ἡ ὑποβληθεῖσα μελέτη τοῦ κ. Καββαδία ἀνοίγει ἓνα καινούργιο ὄριζοντα, γενικὰ ἀνεπαρκῶς γνωστὸ γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τοὺς πολιτισμοὺς τῆς μακρυνῆς αὐτῆς ἐποχῆς στὸ χῶρο μας καὶ στὸ χῶρο τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου. Ὁ ἐρευνητὴς εἶναι ἄξιος θερμῶν συγχαρητηρίων.